

SOTILAS- JA SOTALAITOSHISTORIAA

Suomen sodan (1808 - 1809) 200-vuotismuiston yhteydessä ilmestyy useita sitä käsitteleviä kirjoja. Tähän teemaan liittyy myös brittiläisen tutkijan J.E.O. Screenin uusin kirja, **The Army in Finland During the Last Decades of Swedish Rule (1770 - 1809)** (SKS, Helsinki 2007). Screen on aikaisemmin julkaissut useita tutkimuksia autonomian ajan suomalaisesta sotaväestä ja onkin luontevaa, että hän nyt on siirtynyt sitä edeltävään aikakauteen.

Screenin kirja ansaitsisi saada mahdollisimman laajan levikin, koska siihen on koottu valtava määrä tietoa sen ajan sotalaitoksen organisaatiosta, varustuksesta, koulutuksesta sekä sotilaselämästä. Lähdeluettelo kattaa 24 erittäin pienellä fontilla painettua sivua. Tekijä on käynyt läpi alkuperäislähteitä useista suomalaisista ja ruotsalaisista arkistoista sekä luonnollisesti suurin piirtein kaiken olemassa olevan kirjallisuuden. Todettakoon, että Screen osaa sekä suomea että ruotsia.

Suomen sukellusveneistä ja niiden vaiheista on kirjoitettu yllättävänkin vähän. Sotamuseon eläkkeellä oleva johtaja, FM Markku Melkko on nyt korjannut tätä puutetta kirjoittamalla kirjan **Suomen sukellusveneet** (Minerva, Helsinki - Jyväskylä 2008, 161 sivua).

Melkon kirja on mukavasti kirjoitettu ja "maakrapukin" innostuu sen tekstistä. Varsin kiinnostava oli luku, jossa kerrotaan sukellusvenemiesten ryhmähengestä sekä heidän olosuhteistaan erittäin ahtaissa tiloissa.

Pienenä miinuksena on todettava, että kirjasta puuttuvat valitettavasti sekä lähdeviittaukset että lähdeluettelo. Melkko toteaa toki käyttäneensä arkistolähteitä aiemman kirjallisuuden lisäksi sekä saaneensa tietoja sukellusveneveteraaneilta.

Dosentti Lasse Laaksonen on tullut tunnetuksi mm. Suomen ylimmän sotilasjohdon henkilösuhteita käsittelevästä tutkimuksestaan. Hänen uusin kirjansa on täysin erilainen, sillä hän on laatinut nykyisen Ilmasotakoulun 90-vuotishistorian, **Taivaan vartijat** (Minerva, Helsinki - Jyväskylä 2008).

Ilmavoimien opetuslaitosten uudelleen nimittäminen pari vuotta sitten on aiheuttanut jos jonkinlaista sekaannusta. Monet meistä oppivat aikanaan, että Ilmasotakoulu sijaitsi Kauhavalla ja antoi lentokoulutusta. Luonetjärvellä sijaitsi Ilmavoimien Viestikoulu, joka antoi teknistä koulutusta. Tänäpäin Kauhavalla lentokoulutusta antaa Lentosotakoulu ja Luonetjärvellä oleva koulu on nimeltään Ilmasotakoulu.

Laaksosen kirjan lähdeaineiston muodostavat hyvin laaja arkistomateriaali, haastattelut sekä luonnollisesti aiempi tutkimus ja kirjallisuus. Lähdeviitteiden määräkin on yli neljänsadan. Kun vielä kirjan kuvitus on laadukas, voidaan todeta, että Ilmasotakoulu on saanut arvoisensa historian.

Santahamina - Viaporin linnoituksen itäinen lukko on Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitoksen laaja ja näyttävä julkaisu (MPKK Sotahistorian laitoksen julkaisusarja 2, n:o 10, Helsinki 2008).

Marko Nieminen luo tutkimuksessaan mielenkiintoisella tavalla kuvan Santahaminan kehittymisestä sotilassaareksi aina keskiajasta Suomen itsenäistymiseen asti. Vanhat kartat ja muut kuvat elävöittävät kirjan tekstiä.

Sotahistorian laitoksen johtajan, everstiluutnantti Jarmo Niemisen upeat valokuvat tämän päivän Santahaminasta tuovat tarinan meidän päiviimme saakka.

Pirkanmaan Sotilaspiirien Perinneyhdistys on jatkanut vuosikirjojen julkaisemista pitkän tauon jälkeen. Pekka Ruusukallion toimittama **Pirkan Vartio 08 Vuosikirja** sisältää uutisia pirkanmaalaisesta maanpuolustuskentästä mutta myös joitain artikkeleita, mm. Jarkko Kempin kirjoitus vapaussodan sotataidosta ja Antti Nummisen artikkeli hämäläisistä jääkäreistä.

Tinasotilas - käteen mahtuvaa historiaa on Yrjö Larmolan suuresta harrastuksestaan kirjoittama pieni kirja (Atena, Jyväskylä 2008). Kirja muodostuu sarjasta pakinanomaisesti laadittuja tekstejä, jotka esittelevät eri aikakausien sotilaita. Kuvituksena on luonnollisesti tinasotilaiden kuvia. Paitsi tietysti tinasotilaiden ystäville, tämä on myös kaikille muille sotilashistoriasta kiinnostuneille mukava lisä kirjahyllyyn.